

15.

foglalkozás

Tantervi vonatkozás

Anyagok és tulajdonságai:

A víz megjelenési formái.

A levegő tulajdonságai.

Mérések, mértékegységek, mérőeszközök: mérőeszközök használata.

Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás: A csapadékképződés folyamata.

Kulcsszavak

víz, csapadék, víz körforgása, halmazállapot-változás, felhő

Természettudományos megismerési módszerek

leírás, mérés

Fejlesztett készségek, attitűdök

Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szókincsbővítés.

Egyszerű sémarajzok készítése.

Ábraelemző képesség fejlesztése.

Mit készítsenek elő?

fűzet, íróeszköz, laptop, projektor, mellékletek, a csapadékmérő készítésének kellékei.

Ess eső, ess!

(TERMÉSZETTUDOMÁNY, MATEMATIKA, VIZUÁLIS KULTÚRA, MAGYAR IRODALOM)

„Mert ahogyan az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőknek...”

Ézs 55,10

Miről szól ez a tanegység?

A levegőben lévő vízpárából különbözőféle csapadék hullhat. De hogyan kerül a légkörbe a vízpára, és hogyan hullik a csapadék?

Ezekre a kérdésekre keressük a választ a mai foglalkozáson.

Áttekintő vázlat

15.1 Ess, eső, ess!	15 perc
15.2. Körforgásban	15 perc
15.3. Csapadékképződés	10 perc
15.4. Esőmérő készítése	50 perc
Összesen:	90 perc

Előkészületek

A tanórai eszközök és szükséges mellékletek előkészítése.

A gyerekeket érdemes megkérni, hogy páronként hozzanak egy nagyobb méretű PET-palackot az esőmérő készítéséhez, amit ki is tisztítottak előtte.

FELADATOK LEÍRÁSA

15
perc

15.1. Ess, eső ess!

Mit akarunk elérni?

Ráhangolódás a témára irodalmi eszközökkel.

Mit fogunk csinálni?

Vershallgatás, rajzolás, közös beszélgetés, mondókázás.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

füzet, íróeszközök, rajzlap, színes ceruzák

Mellékletek

15.1.1. Ess, eső, ess!
15.1.2. Weöres Sándor: Eső

A témára való ráhangolódást kezdjük az ismert népköltés közös elmondásával! **(15.1.1. melléklet)**

Ezután a gyerekek Weöres Sándor: *Eső* című verse **(15.1.2. melléklet)** alapján önálló rajzot készítenek az esőről. (A rajz készítése közben akár többször is érdemes felolvasni a verset.)

Mutassátok be a rajzaitokat! (A pedagógus a jelentkezők közül választ.) Beszélgessünk a gyerekekkel a versről és a rajzokról!

Ötletek a közös beszélgetéshez:

- Milyen színeket használtál a rajzodban, és miért?
- A vers melyik elemét jelenítetted meg?
- Melyik rész maradt meg benned legjobban a versből?
- Mit jelent a vers vége, hogyan képzeled el, hogy „visszaszívják az eget”?
- Mi történik az esővel, esőcseppel a versben?

15
perc

15.2. Körforgásban

Mit akarunk elérni?

A víz körforgásának megértése.

Mit fogunk csinálni?

Közös fogalomalkotás. Egyéni ábra készítése a füzetbe. Szerepjáték.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

füzet, íróeszközök

Mellékletek

15.2. A víz körforgása

A foglalkozás ezen részében a gyerekek megismerik a víz körforgását.

A versből kiindulva, néhány rávezető kérdéssel beszéljük át a körforgás lépéseit és állomásait!

Ezután minden gyerek a saját füzetébe elkészíti a víz körforgásának ábráját.

(15.2. melléklet)

Ötletek a közös beszélgetéshez:

- Hol találkozunk vízzel a természetben?
- Milyen utat tesz meg a víz a természetben?
- Hol kezdődik a víz körforgása?
- Milyen folyamatokra ismertünk rá Weöres Sándor verséből?

15.2. A víz körforgása

Legyünk mi is körforgásban!

Játsszuk el az osztállyal/csoporttal/ vagy – kis hely esetén – az arra vállalkozókkal a víz körforgását!

Példa

Legyen, aki a csapadékot szimbolizálja, más haladjon (kanyarogva, tekeregve, szétágazva, felgyorsulva, szigeteket építve), mint egy folyó, megint más a pad alatt kúszva szivároogjon el a talajban, legyen, aki életet ad egy kis virágnak, és legyen, aki befogadja az összes esőcseppet, mint az óceán!

Mit akarunk elérni?

A csapadékképződés folyamatának megismerése.

Mit fogunk csinálni?

Páros munkában megismerkedünk a csapadékképződés folyamatával.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

fűzet, íróeszköz

Mellékletek

15.3. A csapadékképződés lépései
15.3.1. Csapadékképződés – online forma

Mit akarunk elérni?

A gyerekek ismerkedjenek meg egyfajta mérőeszkővel. A mérőeszkőzt ők maguk készítik el, így még jobban megértve működését.

Mit fogunk csinálni?

Esőmérő készítése.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

fűzet, íróeszköz, PET-palack, olló, színes ragasztószalag, mérőedény, víz.

Mellékletek

15.4.1. Esőmérő készítése
15.4.2. Hópehelysablonok

10 perc

15.3. Csapadékképződés

Csapadékképződés

A víz körforgásához kapcsolódva a csapadékképződéssel ismerkedünk meg.

A csoportban párokat alkotunk egy már ismert módszerrel.

A párosok most megkapják a csapadék keletkezésének lépéseit, felvágva és összekeverve egy-egy papírcsíkban **(15.3. melléklet)**. A feladatuk, hogy a helyes sorrendbe állítsák őket. Akár versenyezhetnek is a párosok, hogy kinek sikerül először sorba rakni a csapadékképződés lépéseit.

A helyes sorrend megtalálása után a párosok feladata, hogy egész mondatokba fogalmazva írják le a fűzetükbe, hogyan keletkezik a csapadék.

Variáció

A játék szintén párosával tableten, online formában is megvalósítható.

15.3.1. melléklet online verzió a csapadékképződés-játékra.

50 perc

15.4. Esőmérő készítése

A foglalkozás talán legizgalmasabb részeként csapadékmérőt készítünk a gyerekekkel PET-palackból, majd elhelyezzük az iskolaudvarra, vagy ki-ki hazaviheti.

Az esőmérő készítésének pontos menetét a **15.4.1. melléklet** tartalmazza!

Vedd figyelembe!

A piacon jelenleg nem lehet kapni lapos (egyenes) aljú PET-palackot, így bármilyenből is csináljuk a csapadékmérőt, mindenképpen eltéréssel kell számolnunk.

Ha van rá idő, érdemes a skálát nem centiméter, hanem kimért vízmennyiség után bejelölni a palackra.

Hópolyhek

A foglalkozás zárásaként csodáljuk meg, milyen sokfélék a hópihéék mint a hulló csapadék téli, jellegzetes formái.

Engedjük meg a gyerekeknek, hogy kedvükre színezzenek, az ügyesebbek pedig akár ki is vághatnak egy-egy hópolyhet, melyet beragaszthatnak a füzetükbe.

(15.4.2. melléklet).

Az órát közös értékeléssel zárjuk!

Otthoni feladat

A gyerekek feladata, hogy a következő egy hétben gyűjtsék a vizet az elkészített csapadékmérőben otthon, és jegyezzék fel (akár fotódokumentációt is készíthetnek róla), mikor mennyi esett a mérőedényükbe!

Felhasznált és ajánlott források

- Ess eső, ess (népköltés): <https://gyerekdalokesmondokak.hu/ess-eso-ess>
- Weöres Sándor: Eső: <https://egyszervolt.hu/vers/eso.html>
- HÓPEHELYSABLONOK – tanitoikincseim.lapunk.hu
- Csapadékképződés lépései: [Csapadék keletkezése \(learningapps.org\)](http://Csapadék_keletkezese_(learningapps.org))
- Esőmérő készítése: [Meteorológiai műszerek otthon \(metnet.hu\)](http://Meteorologiai_muuszerek_otthon_(metnet.hu))
- A levegő felmelegedése: [Természettudomány 5. \(NAT2020\) - VII. Alapvető légköri jelenségek és folyamatok - 1. A levegő felmelegedése \(nkp.hu\)](http://Természettudomany_5._(NAT2020)_-VII._Alapvetoo_legkoo_ri_jelensegek_es_folyamatok_-_1._A_levegoo_felmelegedese_(nkp.hu))

Hivatkozások az **Érdekes kérdések egész évre** tanári ötlettárból

- A foglalkozás **15.1. pontja, 15.2. pontja és 15.4.1. melléklete** az *Érdekes kérdések...* felhasználásával készült:
Otthon: Hogyan kerül a víz a csapba? Farkasné Nagy Krisztina <https://reftantar.hu/erdekes-kerdesek/#otthon>